

Derde bron gepland in Noord-Limburg

Aardwarmte biedt perspectief na wegvallen rendement WKK

Teler Frank van Lipzig (links) en Peter Smulders op de plek waar de tweede aardwarmtebron in het gebied komt.

Een belangrijke troef van tuinbouwgebied Californië is de mogelijkheid om de kassen te verwarmen met aardwarmte. De eerste bron is in bedrijf, de tweede in ontwikkeling en er is nog plek voor een derde. Alle bronnen worden samen met de ondernemers ontwikkeld. Frank van Lipzig kijkt ernaar uit dat hij volgend jaar grotendeels onafhankelijk is van wisselingen op de energiemarkten.

Op een kaal stuk land naast het parkeerterrein, pal tegen een maïsveld aan, moet het binnen afzienbare tijd gaan gebeuren. Dan komt daar een tientallen meters hoge boortoren te staan, die 2,5 kilometer boorpijpen de grond in stuurt, want zo diep zit het water van 80°C dat de kassen gaat verwarmen.

Risico's te overzien

Aardwarmte staat volop in de belangstelling en krijgt zoveel aandacht dat je

wel eens vergeet dat er in Nederland pas een tiental bronnen in gebruik is. Vanwege de geringe ervaringen gaat elke initiatiefnemer nog steeds grote risico's aan en de verrassingen bestonden in de afgelopen jaren uit het aanboren van olie en gas, verstopping van de boorpijp, afbreken van de boorkoppen op grote diepte en zelfs ophalen van licht radioactief materiaal. Telers Frank van Lipzig en trostomatenteler Roland Gielen, verwachten echter niet

Vervolg op
pagina 8 >

De boortoren die naar aardwarmte gaat boren, hier bij Wijnen Square Crops, die de eerste aardwarmtebron in het gebied in gebruik heeft genomen.

dat hun bron zulke narigheden zal opleveren.

Collega-bedrijf Wijnen Square Crops, op een paar honderd meter afstand, heeft in samenwerking met ontwikkelingsmaatschappij Californië de kastanjes al uit het vuur gehaald. Na een geleidelijke opstart, wordt daar nu 33 ha paprikakas grotendeels met aardwarmte verwarmd. “Een deel van Wijnen’s vooronderzoek is voor ons bruikbaar. We weten wat de samenstelling van de ondergrond is. Bovendien boren we in dezelfde geologische breuklijn, de Peelrandbreuk, die geothermisch heel interessant is. De risico’s zijn te overzien. Bovendien is er nog geen enkele put afgeschreven; ze draaien op het moment allemaal”, vertelt Van Lipzig. Samen met Gielen

en de ontwikkelingsmaatschappij heeft hij de joint venture CLG Geothermie gevormd.

Meerwaarde bij acquisitie

De ontwikkelingsmaatschappij heeft de aardwarmteconcessie voor het hele tuinbouwgebied in het Limburgse Grubbenvorst in handen. In principe zou dat bedrijf zelf diverse putten kunnen boren en exploiteren. “Maar dat past niet binnen onze doelstelling”, zegt acquisiteur Peter Smulders. “We ontwikkelen het gebied samen met de ondernemers. Van de andere kant willen we er wel betrokken bij blijven, omdat we zo in onze acquisitie nieuw te vestigen bedrijven aardwarmte kunnen aanbieden. Bovendien houden we de regie zodat niemand elkaar in de weg zit.”

Ook de telers hebben geen belangstelling om de bron in hun eentje te ontwikkelen. Van Lipzig: “We zijn blij dat de ontwikkelingsmaatschappij erbij zit. Ontwikkelen is echt een vak. Zij regelen alles richting toezichthouder, voeren overleg met overheden, zorgen voor de aanbesteding en regelen subsidies en financiën, alles in nauw overleg met ons.”

Concessie voor hele gebied

Van Lipzig teelt zelf 8,5 ha hogedraad komkommers; collega Gielen heeft 9,6 ha tomaten (Tasty Tom). Hun bron gaat genoeg warmte leveren, namelijk circa 400.000 gigajoule per jaar, om de hele oppervlakte te verwarmen. Toch willen ze er een derde teler bij als partner. “Dat is een rendementstechnische kwestie”, vertelt de komkommerteler.

“In de zomer zakt de warmtebehoefte erg in, terwijl het voor het rendement van de put beter is om meer zomerwarmte af te nemen. Dat realiseer je beter met meer hectare glas. Als afnemer betalen we een prijs voor de geleverde warmte; als aandeelhouder van CLG profiteren we van de winst. Daarom hebben we belang bij een hoog rendement. Als er een derde teler bij komt, zouden we met zijn drieën een energienet aan kunnen leggen met meerdere warmtebronnen: de aardwarmteput en onze bestaande WKK’s. De nieuwe teler hoeft dan zelf geen WKK meer te kopen. Wij hebben genoeg capaciteit.”

Wegvallen WKK-rendement

Het wegvallen van het rendement op de WKK was voor hem een belangrijke prikkel om uit te kijken naar alternatieven. “Je bent afhankelijk van onzekerheden over de gasprijs en de vergoeding voor teruggeleverde stroom. Met aardwarmte heb je over een lange tijd zekerheid over je energieprijs. De benodigde investering is wel heel hoog – zo’n tien miljoen euro – maar vervolgens zijn de exploitatiekosten laag en voorspelbaar”, zegt de komkommerteler. “Ook de duurzaamheid vind ik een belangrijk pluspunt. Bij de winning komt zeer weinig CO₂ vrij, alleen de benodigde elektriciteit voor de pomp telt dan nog mee.”

Van Lipzig tegen Smulders: "Aangeboorde warmte dekt de behoefte van ons en tomatenkwekerij Gielen, maar we willen er toch een derde bedrijf bij om de winning rendabeler te maken."

Elke vorm van energiewinning heeft zijn milieubezwaren, maar aardwarmte steekt qua duurzaamheid met kop en schouders boven de rest uit. Eigenlijk is het enige tegenargument dat je kunt aanvoeren, dat je in de diepe ondergrond aardlagen kunt verstoren, wat consequenties kan hebben voor bijvoorbeeld het drinkwater. Maar het Staatstoezicht op de Mijnen zit er bovenop. "Ze beoordelen je boorplan streng. Dat leidt tot stevige discussies, extra eisen en dus extra kosten", vertelt

Er gaat 2,5 kilometer aan boorpijpen de grond in.

Smulders. "Er ligt een omgekeerde bewijslast: wij moeten deskundigen inschakelen om aan te tonen dat het geen schade geeft. Maar dat is allemaal niet erg. Het maakt je plan gedegener."

Nog één winter wachten

Het doel is om de bron vóór de winter 2015/16 operationeel te hebben. Tot nu toe is 15% van de investering in vooronderzoek en voorinvesteringen gaan zitten. Als er eenmaal wordt geboord, wordt het menens. Dan lopen de kosten snel op. Op dat moment moet er dus zekerheid zijn over de financiering.

De SDE+ subsidie is inmiddels toegekend en ook de Garantierегeling is van kracht. Daarmee is het boorrisico afgedekt, overigens tegen een hoge premie en een eigen risico van enkele tientallen procenten. Ook de MEI-subsidie kan worden aangesproken. Maar met subsidies en garanties ben je er niet. Van Lipzig en Smulders hebben er alle vertrouwen in dat de financiering op tijd rond komt.

Ondertussen denkt Smulders alweer aan een derde aardwarmtebron. Met

circa 70 ha glas is de helft van het huidige beschikbare areaal gevuld.

Derde aardwarmtebron

Onlangs is een nieuw gebied in ontwikkeling genomen. Daar past die derde bron goed bij. De acquisiteur is ondanks de crisis in de glasgroenten met een aantal partijen in gesprek die belangstelling hebben voor vestiging. "Als er weer stabilisatie in de markt komt, gaat dat ook door", is zijn overtuiging. "De tuinbouw zal zich blijven concentreren, door eigen opschaling of door samenwerking. Hier is daar alle plek voor."

Van Lipzig zelf heeft ook wel belangstelling voor uitbreiding, maar maakt voorlopig even pas op de plaats. Afgelopen jaren waren de komkommerprijzen al niet goed, maar dit jaar is het echt een drama, waarbij de plotselinge prijsspiek begin oktober maar een klein deel goed maakt.

Gezellig, nuttig en efficiënt

Frank van Lipzig: "Behalve dat het hartstikke gezellig is, is Tuinbouw Relatiedagen een vakbeurs waar de bedrijven uit de regio aanwezig zijn. In korte tijd kun je heel veel mensen spreken die een belang in je bedrijf hebben. Het is bovendien dichtbij, dat maakt een efficiënt bezoek gemakkelijk."

Peter Smulders: "Voor ons is de beurs nuttig om relaties op te bouwen en te onderhouden. We kunnen potentiële nieuwe vestigingen bedrijven weer even spreken."

Samenvatting

De eerste aardwarmtebron in tuinbouwgebied Californië is in gebruik. De tweede volgt in de winter 2015/16. De telers Frank van Lipzig en Roland Gielen ontwikkelen hem samen met de gelijknamige ontwikkelingsmaatschappij in het gebied. Zo worden ze onafhankelijk van fluctuaties op de energiemarkten. Inmiddels is ook een derde aardwarmtebron gepland.